

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ
ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԿԻՑ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ**

ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ար. Հարությունյանին

ՀՀ ՔԱՂԱՔԱՅԻ

Արամ Ծատուրյանից

(ղիմողի անուն, ազգանուն)

Մ. Բարաջանյան փ. 38 շ. 720 բն. Ավան, Երևան, ՀՀ
| (+374) 99 344 963 | aram-t0@rambler.ru
(բնակության վայր, հեռախոսի համար, էլ.փոստի հասցե)

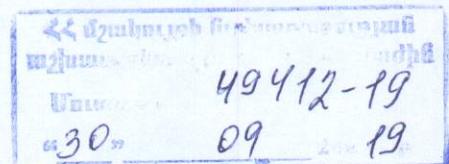
ԴԻՄՈՒՄ

Խնդրում եմ ինձ ընդգրկել ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարին կից
հասարակական խորհրդի կազմում:

Կից ներկայացնում եմ պահանջվող փաստաթղթերը.

1. ամփոփ տեղեկանք՝ ծավալած գործունեության վերաբերյալ,
2. հիմնավորում՝ հասարակական խորհրդում կազմակերպության ներգրավման
աշխատանքների մասնակցության վերաբերյալ,
3. հակիրճ վերլուծություն՝ վերջին 3 տարիների ընթացքում նախարարության գործունեության և
կրթության և գիտության կամ մշակույթի կամ սպորտի և երիտասարդության,
բնագավառներում իրականացվող քաղաքականության վերաբերյալ:

Դիմող՝ Արամ Ծատուրյան
«30» սեպտեմբեր 2019 թ

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

/ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարին կից հասարակական խորհրդի կազմում ընդգրկվելու համար/

Երկար տարիներ լինելով դպրոցի տնօրեն և, զուգահեռաբար ուսուցիչ, ապա թեստաբան, կրթելով տարբեր հետաքրքրություններ, մոտեցումներ ու աշխարհայացք ունեցող սերունդների՝ հասկացել եմ, որ հանրակրթական դպրոցի ուսումնական ծանրաբեռնվածությունը և դժվար հաղթահարելի առաջարրանքները հաճախ դասընթացի հենց առաջին օրերից հանգեցնում են ուսման նկատմամբ անտարբերության:

Սակայն, հիշելով իմ իսկ օրինակը դպրոցական տարիքում, երբ տարվեցի ֆիզիկայով և նրա անվերջանալի զաղտնիքներով, վստահ եմ, որ նորացված, լրամշակված հայեցակարգերի, հենքային ուսումնական ծրագրերի և ժամանակակից մեթոդաբանության կիրառմամբ կարող ենք արթնացնել առարկայի նկատմամբ սերն ու ոգևորությունը: Ունեմ բավարար փորձ. ուսումնասիրել եմ մի շարք երկրների կրթական և քննական համակարգերը, վերառակավորում անցել ԱՄՆ-ի Ֆրեզն քաղաքի ավագ դպրոցներում: 7-9 դասարանների համար եռաստիճան բարդության թեստային առաջարրանքների ժողովածուների, տեղեկատուների հեղինակ եմ: Վերջին տարիներին պարբերաբար միջազգային հեղինակավոր մասնագետների կողմից վերապատրաստվել եմ որպես թեստաբան և զնահատման մեթոդաբանության մասնագետ, կրթական պարբերականներում հրապարակել հոդվածներ:

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության կողմից երաշխավորված ձեռնարկների, ֆիզիկայի ուսուցիչների վերապատրաստման ընթացիկ գնահատման մեթոդաբանության և ընթացիկ զնահատման առաջարրանքների նմուշների համահեղինակներից եմ, պետական ավարտական և միասնական քննությունների, ինչպես նաև ընթացիկ գրավոր թեմատիկ թեստերի մշակման և ընթացիկ զնահատման մեթոդաբանության վերապատրաստող խմբի անդամ:

Պատրաստ եմ ներդնել իմ ողջ փորձը, գիտելիքները, անձնային և մասնագիտական հմտությունները և օգտակար նպաստս բերել ԿԳՄՍ նախարարին կից հասարակական խորհրդի աշխատանքներին:

Շնորհակալություն հայտն դիտարկելու համար:

Հարգանքներով՝
Արամ Ծատուրյան
27.09.2019

ՀԱԿԻՐՃ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

**ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության գործունեության և կրթության բնագավառում իրականացվող
քաղաքականության**

1. ԿԳՄՍ նախարարության կողմից հիմնական դպրոցի ավարտական քննություններից մեկը կենտրոնացված կարգով կազմակերպելը ողջունելի է: Կրթական համակարգի ռեալ պատկերն ունենալու նպատակով, կարծում եմ պետք է շարունակել և ընդլայնել այդ պրակտիկան: Կարծում եմ կարիք կա աստիճանաբար լուծելու նաև մասնագիտացված, վերապատրաստված կազմակերպիչների և առարկայական մասնագետների խմբեր ունենալու հարցը:
2. Ժամանակին որոշում ընդունվեց հիմնական դպրոցում կիրառել քննություն «Բնագիտություն» առարկայից, որի թեսում ընդգրկված կլինիկ առաջադրանքներ բնագիտական չորս առարկաներից: Նախաձեռնության արդյունքում բավականին կրարձրանար բնագիտական առարկաների դերը: Սակայն անհայտ պատճառով այդ որոշումը հետաձգվեց սկզբում մեկ տարով, եթու էլ ընդհանրապես լոեցին այդ կարևոր նախաձեռնության մասին:
3. Ողջունելի է նախաձեռնությունը փոփոխելու առարկայական կրթական չափորոշիչները: Դրանք չեն կանոնակարգում դպրոցին և ուսուցչին ներկայացվող պահանջները, ինչի արդյունքում զրեթե չեն օգտագործվում ուսուցիչների կողմից: Սակայն ոչ մի չափորոշիչ չի մոտիվացնի ո՞չ ուսուցչին, ո՞չ էլ դրա մասին չիմացող աշակերտին: Բացակայում է վերահսկողությունը և պատասխանատվությունը դրանց կատարման նկատմամբ: Կարիք կա անցում կատարել տարրեր երկրներում կիրառվող՝ դպրոցի արդյունավետության գնահատման և ֆինանսավորման՝ կրթության և դաստիարակության ռեալ ցուցանիշների ու վերջնական արդյունքների հիման վրա: Մյուս կողմից, չափորոշիչների կոսմետիկ, ոչ էական փոփոխությունները, ինչպես երել են նախորդ փոփոխությունների ժամանակ, հանգեցնելու նույն իրավիճակին, ինչ որ կա այսօր. նորից անխմաստ ծախսեր, ուսումնառությանը չօժանդակող նոր փաստաթուղթ:

4. Նախարարությունում ցանկություն կա քեռնաթափելու ուսումնական ծրագրերը և աշակերտների ծանրաբեռնվածությունը: Բայց այստեղ ևս կան միայն կոսմետիկ փոփոխություններ ջատագովներ-կողմնակիցների մեծ բանակ: Երկար տարիներ լինելով դպրոցի տնօրեն և, շուրջ 40 տարի դասավանդելով դպրոցում, ապա թեստարան և գնահատման մասնագետ, կրթելով տարբեր հետաքրքրություններ, մոտեցումներ ու աշխարհայացք ունեցող սերունդների՝ հասկացել եմ, որ միջին դպրոցի (հատկապես 7-րդ դասարանի) ուսումնական ծանրաբեռնվածությունը և դժվար հայթահարելի առաջադրանքները հաճախ դասընթացի հենց առաջին օրերից հանգեցնում են ուսման նկատմամբ անտարբերության:
5. Կրթական ծրագրերը և դասագրքերը վերջին տարիներին ենթարկվեցին մասնակի փոփոխությունների: Իրականում դրանց գերակշռող մասը շարունակում են մնալ ծանրաբեռնված, ակադեմիական ոճի, տեսական ուղղվածության, ձանձրակի, կյանքի և մասնագիտական գործունեության համար բավարար կիրառական ունակություններ և հմտություններ չձևագրող: Թեմաների ծավալները, նյութի մատուցման ոճը հաճախ չեն համապատասխանում տարիքային նախատեսված խմբերին: Դասագրքերի հեղինակային խմբերի համար չկան դասագրքերի մշակման, ներդրման մանկավարժահոգեբանական լուրջ ուղեցույցներ: Նույն վիճակն է նաև խնդրագրքերի և ուսումնաօժանդակ նյութերի ներդրման ասպարեզում. դրանք կամ բացակայում են կամ չեն խթանում աշակերտների ստեղծագործական, քննադատական միտքը, կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը, չեն բացահայտում սովորողների իմացության իրական պատկերը: Մասնավորապես, դրանով են պայմանավորված *TIMSS* միջազգային գնահատումներում հայ աշակերտների արդյունքները 4-րդ և 8-րդ դասարաններում: Հայ աշակերտները հիմնականում դժվարանում են ոչ ստանդարտ, կիրառական և կարողությունների բարձր մակարդակ պահանջող առաջադրանքներում: Կրտսեր դպրոցներում կարիք կա խաղային մեթոդների, սաների տրամաբանությանը և գործնական կարողությունների զարգացմանը միտքած ուսումնական նյութերի:
6. Վերջին մեկ տարում պակասել և արդեն խսպան վերացել է ուշադրությունը միջազգային գնահատումներին, մասնավորապես *TIMSS* միջազգային գնահատումները: Անհրաժեշտ է լիարժեք ուշադրություն դարձնել գնահատման միջազգային ստուգատեսներին, որոնք

բացահայտում են մեր դիրքը աշխարհի կրթական քարտեզում և մեծ նյութ են տալիս վերլուծությունների ու դասավանդման նոր որակների ապահովման համար:

7. Շրջանառվում է նաև ուսումնական առարկաների վերանայման հարցը: Կարիք կա լրջորեն քննարկել «Հայ Եկեղեցու պատմություն» առարկայի դասավանդման նպատակահարմարությունը, կամ, որ մեր կարծիքով ավելի ճիշտ է, այդ դասընթացի նյութի տեղափոխումը «Հայոց պատմություն», «Հայ գրականություն» ինտեգրված դասընթացներ: Մյուս կողմից, ձևական դասերից և շատ դպրոցների տեխնիկական պայմաններից ու գույքի բացակայությունից ելնելով, «Ֆիզկուլտուրա» և «Ռազմագիտություն» առարկաների դասդասարանային դասավանդման ձևից կարելի է անցում կատարել խմբակների, ձամբարային հավաքների և առանձին օրերի տրամադրման:
8. Վերջին տարիներին որոշ դպրոցներ մասամբ համալրվել են ժամանակակից տեղեկատվական և հեռահաղորդակցման տեխնոլոգիաներով: Սակայն ուսումնական գործընթացում դրանց կիրառությունը խիստ սահմանափակ է: Հատկապես մեծ պահանջարկ կա էլեկտրոնային ուսումնական նյութերի, առանձին առարկայական դասերի, գործնական և լաբորատոր աշխատանքների տեսաերիզների: Կարևոր է նաև հանրային հեռուստատեսությամբ ուսումնական հաղորդումների հեռարձակման վերականգնումը, դրանց կիրառումը դասապրոցեսներում (դրա ուսանելի օրինակներ են հանրային հեռուստատեսության «Բաց դաս» և «Արքիմեդիա» հաղորդումները, որոնք իհարկե բավարար չեն և կարծ կյանք ունեցան):
9. Մենք բոլորս ուրախանում և հպարտություն ենք ապրում մեր աշակերտների հաջողություններով միջազգային արենաներում: Սակայն լուրջ մոտեցման պակաս կա տաղանքավոր, ոչ ստանդարտ մտածողության տեր աշակերտներին հայտնաբերելու, խրախուսելու և նրանց հետագա առաջընթացն ապահովելու ուղղությամբ (հատկապես բնագիտական ուղղվածությամբ աշքի ընկնող): Անհրաժեշտություն կա ավանդույթ դարձնել բազմապիսի ազգային ստուգատեսների, մրցույթների կազմակերպումը: Միայն առարկայական օլիմպիադաների արդյունքները, որոնք հաճախ կասկած են հարուցում իրենց օբյեկտիվությամբ, չեն կարող լինել հանրակրթության մակարդակի գնահատական:
10. Նախատեսվող բարեփոխումների շրջանակներում լիարժեք չի օգտագործվում Գնահատման և թեստավորման կենտրոնի մեծ ներուժը՝ պարբերաբար արտաքին ընթացիկ

գնահատումներ անցկացնելու և վերլուծելու ուղղությամբ: Տարիներ շարունակ այդ արդյունքները տրամադրվել են կառավարությանը և մարզային կրթական կառույցներին, սակայն ոչ մի հետևողություն և վերլուծություն չեն արվել: Այդ արդյունքների համակողմանի ուսումնասիրությունները կտան ոչ միայն կրթության համակարգի, յուրաքանչյուր մարզի և կոնկրետ դպրոցի սովորողների գիտելիքների ընդհանուր պատկերը, այլև դրանց վերլուծությունը հարուստ նյութ կտրամադրի կրթության ռազմավարությունը մշակողներին, ուսուցիչների վերապատրաստողներին, ուսումնական ծրագրեր, թեստեր մշակողներին ու դասագրքերի հեղինակներին:

11. **Նախարարությունը չի օգտագործում ուսուցիչների հետ շփման ավանդական լրատվական միջոցները:** Անհրաժեշտ է հիմնովին փոխել «Կրթություն» շաբաթաթերթի բովանդակային և նպատակային նշանակությունը: Հանրակրթությունը կյանքի ընթացքից այսքան ետ մնացած թերթ երբեք չի ունեցել: Այն վեր է ածվել պետական պաշտոնյաների ելույթների տեղեկատուի, դպրոցների թափուր աշխատատեղերի հայտարարությունների, շնորհավորանքների և մահազդների «գյուղական» անշութ, անրովանդակ պատի թերթի:
12. **Բուհական համակարգում դեռևս իրենց լուծմանն են սպասում բազմիցս չարչրկված որոշ խնդիրներ:** Թույլ է կապը շահագրգիռ նախարարությունների, գործարար միջավայրի, գործատուների, դոնոր կազմակերպությունների և բուհի միջև: **Պրակտիկաները** եղել և մնում են ձևական, անօգուտ, չեն նպաստում աշխատանքի տեղավորման խնդիրների լուծմանը: Ուսանողների մոտ խսպառ բացակայում է մրցակցային ոգին, կրթության հաջորդական սանդղակներում իրենց տեղը գտնելու ցանկությունը, քանի որ աշխատանքի տեղավորվելիս ոչ միշտ են իրենց տեղը գտնում բարեխիղճ, ներուժ և ասելիք ուսանողները: Դասավանդվող առարկաների ընտրությունը շատ հաճախ զարմանք ու զայրույթ են առաջացնում ուսանողների մոտ: **Քննությունները** կազմակերպվում են հնացած, միայն հիշողության վրա հիմնված թեստերով, որոնք կարելի է հաղթահարել հուշելով ու արտագրելով: Ուստի ուսանողը, հարմարվելով պահանջներին, հույսը դնում է միայն զարտուղի ճանապարհների և նվազագույն գնահատական փախցնելու վրա: Դասավանդումը բուհերում մնում է նախկին ակադեմիական ոճի մեջ, բացակայում են երկխոսության, գործնական աշխատանքների, պրոբլեմային ուսուցման վրա հիմնված դասերը:

13. Կարիք կա մշակել կրթության համակարգի իրական մոնիթորինգի տարեկան և հեռանկարային աշխատանքային պլաններ, ներդնել դրանց կատարման և վերահսկողության մեխանիզմներ, նշանակել պատասխանատուններ, որոնք հրապարակայնորեն կներկայացնեն հիմնավորված տարեկան հաշվետվություններ՝ կրթության ռեալ իրական շարժի և հիմնախնդիրների լուծման, նաև բացթողումների վերաբերյալ:
- 14.Անհրաժեշտություն կա շահագրգիռ մասնագետների մշտապես գործող, անկախ, առաջնորդող թիմ ունենալու, որում ընդգրկվեն իրենց հարուստ կենսագրությամբ, չվարկարեկված, կյանքի ճանապարհ անցած ու ասելիք ունեցող, ավագ և միջին սերնդի կրթության, գիտության մասնագետներ: Վերջիններս այս տարիներին հանիրավի ստվերում են մնացել՝ հույսները կտրելով որևէ էական բարեփոխումից:

Հարգանքներով՝ Արամ Ծատության
մանկ. գիտ. թեկնածու, հետազոտող ուսուցիչ, ԳԹԿ գլխ. մասնագետ
27.09.2019

ԱՐԱՄ ՄԻՇԱՅԻ ԾԱՏՈՒԹՅԱՆ

Ս. Բարձրանյան փ. 38 շ. 720 բն. Ավան, Երևան, 375012, ՀՀ
(+ 374-010) 55-23-69 (աշխ.), (+374-010) 62-97-22 (տուն), (+374-099) 34-49-63 (բջջ.)
aram - t0@rambler.ru

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Մանկավարժական գիտությունների թեկնածու՝ «Միմետրիայի մեթոդաբանական սկզբունքը ֆիզիկայի դասավանդման պլոցեսում», ՈԴ Սանկտ-Պետերբուրգ, 1991:

Հետազոտող ուսուցիչ՝ 1995:

Բարձրագույն կրթություն՝ Վանաձորի ՊՄՖ, ֆիզիկայի բաժին, գերազանցության դիպլոմ, 1977-1981: ՈԴ Սանկտ-Պետերբուրգի համալսարանի ասվիրանուրա, հայցվոր, 1988-1991: Վանաձորի ՊՄՖ-ի ՀՄ ֆակուլտետ՝ Երիտասարդ դասախոսի որակավորում, 1981:

Միջնակարգ կրթություն՝ թիվ 19 միջնակարգ դպրոց, Վանաձոր, 1967-1977: Վերապատրաստում՝

- ԱՄՆ-ի Ֆրեզնո քաղաքի ավագ դպրոցներ, 1999:
- Համակարգչային ծրագրեր, անզերեն, հաշվապահություն, 2003:
- Թեստաբանություն, 2005-2014:
- Գնահատման մեթոդաբանություն, 2010-2015:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՈՒՆ

Գթպ, թեստաբանության բաժին, գլխավոր մասնագետ	2005, մինչև օրս
Երևան, թիվ 20 հիմնական դպրոց, ուսուցիչ	2012, մինչև օրս
Վանաձորի թիվ 3 դպրոց, ուսուցիչ, Սխ. Գոշ համալս. դասախոս	2003-2004
Վանաձորի թիվ 3 դպրոց, տնօրեն և ուսուցիչ	1992-2003
Գուգարքի շրջանային մերուժանության կոմիտե, 1990-1992	1990-1992
Գուգարքի շրջ. Բազումի դպրոց, ուսուցիչ	1981-1990
Ընթացիկ, ավարտական և միասնական քննությունների թեստեր մշակող ուսուցիչներին	
Վերապատրաստող խմբի անդամ:	
Ընթացիկ գնահատման մեթոդաբանության ուսուցիչներին վերապատրաստող խմբի անդամ:	

ԴԱՍԱՎԱՐԴԱԾ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

- Ֆիզիկա, աստղագիտություն, քաղաքացիական կրթություն:

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Քաղաքացիություն՝	Հայաստանի Հանրապետություն
Ծննդյան տարեթիվ՝	Սարտ 20, 1960, Վանաձոր
Լեզուներ՝	Հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն (բառարանով)
Նախասիրություններ՝	Հոգեբանություն, ավանդական բժշկություն

ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Հիպերբոլի և նրա մի քանի հատկությունների մասին. «Ֆիզիկան և մաթեմատիկան դպրոցում», համահեղինակ, էջ 38-40, 4, 1988 թ:
- Համակցված խնդիրների լուծման արդյունավետությունը միջնակարգ դպրոցի ֆիզիկայի դասընթացում, Լենինգրադ, էջ 123-130, 1989:
- Համաշափության մեթոդաբանական սկզբունքը ֆիզիկայի դպրոցական դասընթացում. Միջրուհական գիտական հոդվածների ժողովածու, Լենինգրադ, էջ 91-95, 1991:
- Համաշափության մեթոդաբանական սկզբունքը միջնակարգ դպրոցի ֆիզիկայի դասընթացում. Մեթոդական հանձնարարականներ, Լենինգրադ, համահեղինակ, 50 էջ, 1991:
- Սիմետրիայի մեթոդաբանական սկզբունքը դպրոցական ֆիզիկայի դասավանդման պրոցեսում. Մեթոդական ձեռնարկ, համահեղինակ, Լենինգրադ, 1991:
- Համաշափության մեթոդաբանական սկզբունքի կիրառությունը միջնակարգ դպրոցում. Զեյարինսկ, էջ 69, 1992:
- Ֆիզիկայի ընթացիկ գնահատման առաջարկանքների նմուշների ժողովածու, ուսուցչի ձեռնարկ, համահեղինակ, ԾԻԳ, 211 էջ, 2007:
- Ֆիզիկա. պետական ավարտական և միասնական քննություններին նախապատրաստվելու համար, հաստատված ԿԳՆ կողմից որպես ուսումնաօժանդակ ձեռնարկ, ՎԵԼԱՍ Պրինտ, 321 էջ, 2012:
- Ֆիզիկա. տեղեկատու, բուհի դիմորդների համար, ՎԵԼԱՍ Պրինտ, 160 էջ, 2014:
- Ֆիզիկա. տեղեկատու, 7-9 դասարանցիների համար, ՎԵԼԱՍ Պրինտ, 135 էջ, 2014:
- Կրթական համակարգի վերահսկողությունը և գնահատումը. Միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու, էջ 112, 2008:
- Քննությունների կազմակերպումը տարբեր երկրներում, Հանրակրթություն. գնահատում և թեստավորում, էջ 41, 1, 2008:
- Ամերիկյան կրթական համակարգը, Հանրակրթություն. գնահատում և թեստավորում, էջ 60, 2, 2008:
- Ուսուցման արդյունքների և գնահատման խնդիրները, Հանրակրթություն. գնահատում և թեստավորում, էջ 51, 3, 2008:
- Ֆիզիկա. թեստային առաջարկանքների և խնդիրների ժողովածու, պրակ 1, 2 և 3, Երևան, ՎԵԼԱՍ Պրինտ, 2009, 2019:
- Ֆիզիկա. ուսուցչների վերապատրաստման ձեռնարկ. Ընթացիկ գնահատման մեթոդաբանություն, համահեղինակ, ԾԻԳ, 2009:
- 2009 թ. ֆիզիկայից միասնական քննությունների արդյունքները և դրանց վերլուծությունը. Համահայկական II կրթական գիտաժողովի նյութեր, էջ 23, 2009:
- Ֆիզիկա. 5 թեստ, պետական ավարտական և միասնական քննություններին նախապատրաստվելու համար, Երևան, ՎԵԼԱՍ Պրինտ, 2011:
- Ֆիզիկա առարկայից դիմորդներին միասնական քննությունների նախապատրաստությունը, Միջազգային գիտական կոնֆերանսի նյութեր, էջ 173, 2011:
- Ֆիզիկա. թեստային առաջարկանքների և խնդիրների ժողովածու, 7, 8 և 9 դասարանցիների համար, Երևան, ՎԵԼԱՍ Պրինտ, 2009, 2010, 2019:

- Դիմորդներին ֆիզիկա առարկայից քննություններին նախապատրաստելու մի քանի հարցեր. Հանրակրթություն. գնահատում և թեստավորում, էջ 48, 9, 2012:
- Ֆիզիկա առարկայից 8-րդ դաս. անցկացված արտաքին ընթացիկ գնահատման արդյունքների վերլուծություն. Համահայկական III կրթական գիտաժողով, էջ 82, 2012:
- Ֆիզիկա. Տեսոր թեմատիկ և կիսամյակային ամփոփիչ գրավոր աշխատանքների համար, 7-9 դաս. երաշխավորված ԿԳՆ-ի կողմից, Էղիս Պրինտ, 2014:
- Ֆիզիկա. պետական ավարտական և միասնական քննությունների ուղեցույց, համահեղինակ, պատասխանատու, ԳԹԿ, 2008-2018:
- Ֆիզիկայի պետական ավարտական և միասնական քննությունների առաջադրանքների շտեմարան-3, համահեղինակ, Էղիս Պրինտ, 2015:
- Ֆիզիկայից միասնական քննությունների արդյունքների համեմատական վերլուծություն /2015-2018 թթ./, Հանրակրթություն. գնահատում և թեստավորում. 2019:

ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ ԿՈՆՖԵՐԱՆՍՆԵՐ

Մասնակցություն և ելույթներ ավելի քան 30 հանրապետական և միջազգային կոնֆերանսներում և գիտաժողովներում՝ 1980-2017:

Արամ Շատուրյան
23 սեպտեմբեր, 2019